

הלכות יום טוב סימן תקיא

ג טור בשם הר"ף (כ"י). יאכל במים שהוחמו (טו) מערב-יום טוב מטר לרחץ כל גופו אפלו באחד, מיהו, ודקא חוץ למרחץ (טז) אכל במרחץ (יז) אסור. הגה (יח) ויש אוסרים בכל ענין, (יט) וכן נודעין (טור והרא"ש): ג [*] (כ) אדם מטר לטבל ביום טוב משמא תו: ד *אין עושין (ה) (ו) (כא) מגמר, דהניו לפזר מיני-

ג טור בשם הר"ף ונקבים בקרב א וסמ"ד ד משנה ביצה יי וקבת תלל הו משנה שם כ"ב וכתמים

שערי תשובה

(ס) מגמר. ומטר להביא כלי מלא נקבים ומכסין אותו מעיוט ופוקקין נקביו ולמטר פותחים הנקבים ונקמצא הבית מתמזג, ואפלו

היטב בעיניו כל גופה בחמין וכו' מטר למטה בחמין והטוב בכל גופה קדם שבלה כמ"ש ביר"ד סימן קצט, ע"ש: [*] אדם מטר כו'. עין בחושי השני סימן ע. אשה שטבלה בליל יום אחר לנהל בשוגג ממתת לבקלה כיון שהיתה שוגגת, ואפלו מיהו מודה לא תהי מקום לאסר מדינא דרבנן רק משום מגדר מלתא אבל בשוגגת ודאי אחר"כ פשיטא דמתת בלא שבלה אחרת, ע"ש. ועין ביר"ד סימן קצו: [כ] מגמר. עין לעיל סימן רי שם פתחא בענין שחתי טיטול¹ ביום טוב, ובקרבן נמאל פ"ב דביצה פ"ב ס"ב

באר היטב

משנה ברורה

שישאור גם לקטן לרחיצה⁽¹⁰⁾, (יח) ובכלבד שלא יוסיף מים בקנורה לאחר שהעמיד אותה על האש, רק שיקח מתחלה כלי גדול. ולענין מה שנוהגין לתן מטפתם (ווינדל"ף?) בערבנה תחת הקטן בעת הרחיצה, והנה יש בזה אסור כבוש, דשורה אותם במים, ועל-כן יש לנהר על-כ"פ פנים שיהיו הווינדל"ף נקיים מכבסים מוכר, ודלאו הכי אין להקל לתנם לתוך המים כי אם על-ידי עכרם, ואפלו אם הם נקיים ומכבסים, טוב שיתגן לתוך המים על-ידי עכרם אם באפשר, כל זה באותו הענין שכתב שם סעיף י' בבאר היטב, ע"ש (11): (טו) מערב-יום טוב מטר, אף דבשבת אסור אף אבר אבר וכל-שפן כל גופו באחד, כדאיתא בסימן שכו, (יט) ביום טוב קיל טפי: (טז) אכל במרחץ וכו'. הנהו, (כ) אפלו בבית החיצון של מרחץ אסור לרחץ בחמין, ולא הטר שם אלא להשתטף בהם: (יז) אסור. דאסור חממים רחיצה במרחץ משום גזרת הפלגין⁽¹²⁾ שהיו מזוללין בזה לעשות באסור, כמבאר בשבת דף מ: (יח) ויש אוסרין בכל ענין. דסבינא להו דאין חלוק בין שבת ליום טוב ואסור רחיצה ביום טוב כמו בשבת ונדוקא כל גופו באחד, (כא) אכל אבר אבר לכלי עלמא מטר לרחץ, ואפלו (כב) להשתטף באותן חמין אסור לדעה זו. מיהו לענין תינוק, (כג) גם לדידהו מקלעין ביום טוב יותר מבשבת ומטר לרחצה אפלו בחמין שהוחמו ביום טוב, וכ"ל, וכל-שפן בחמין שהוחמו מערב-יום טוב. אכן בתינוק שאין מרגל כל-כך אף בימי החול ברחיצת כל הגוף, אפשר דאף בהוחמו מערב-יום טוב יש להחמיר, ולעת הצורך בנדאי יש להקל. ועין באליה רבה שקמב דרב הפוסקים סבינא להו כדעה ראשונה, אלא שנוהגין לאסר, (כד) ואין לעשות המונה: (יט) וכן נודעין. ולענין אשה שחל טבילה ביום טוב, הסכימו כמה אחרונים שצריך לנהר שלא יהיה במקרה רק פושרין⁽¹³⁾, דאם לא-כן אסור לטבל בה⁽¹⁴⁾; וכל זה אם הוחמו המים מערב-יום טוב, אכל ביום טוב אסור להחם על-ידי שרוא, ועל-ידי עכרם (כה) יש להקל. וכל זה להחם בליל יום טוב שני, אכל להחם ביום טוב ראשון לצורך ליל שני אין להקל כלל, אם לא שהשיג אלא יקח מהמים לשחות בהם אקאפו או להית כלי, (ט) דבזה מטר מדינא, כדון ממלא חבית מים המבאר בסוף סימן תקג, ורק שצריך לנהר בכל זה (ס) שלא להוסיף אחר-כך מים להיורה, אלא בתחלה ומלא כל היורה מים כפי השעור הצריך לו: ג (כ) אדם מטר לטבל וכו'. רוצה לומר, אף-על-גב דכלי אסור להטבילו ולטהרו משמא תו ביום טוב מפני שנוהגת הפלי על-ידי זה, אדם שאני, מפני שהוא נראה כמצנן עצמו במים (גמרא). ועין לעיל סימן שכו סעיף ח במשנה ברורה ובאר הלכה⁽¹⁶⁾, שם בארנו כל פסטי דין זה: ד (כא) מגמר.

באר היטב

לכאורה דשארי איברים אסור, דאי לא הכי הנה להם לכלל הכל שאינו רוחץ כל גופו או רבו מטר והכל בכלל ונמנ דין דסימן שכו אינו פשוט כל-כך לפי זה. אלא דנאי, דמקור דרמ"א דסימן שכו נובע הוא מהרא"ש הלכות מקואות בסופו, דביאו הפת"י וס"פ שם, ומדקב"י מוכח דהוא הדין בענינו, דסבינא לה דלנגלי לא דוקא דהוא הדין לשארי איברים, אכל מכל מקום לדינא בענינו לא הגיה הרמ"א בזה, ומשמע לכאורה דלא נראה לו להקל כדעתו אלא שם לענין רחיצה דהוא דרבנן לכלי עלמא אכל לא להחם חמין שהוא דארוקא לכמה פוסקים, ובמארי הלא מוכח להדיא דאסור, והוא חולק לדינא גם על הדין דכש"ו דקמב שם להדיא בשפת דאף אבר אחר חוץ פניו דיו ורגליו אסור, וכן נראה גם דעת רש"י שם גבי מחם אלונית בפשוטו, והבית"וסף הרגיש בזה ודחק לפרשו, ע"ש, ומכל זה נראה לכאורה דבענינו שיש בו חשש אסור דארוקא על-כ"פ פנים אין להקל, אלא דבירודעה סימן קצט העתיק המחבר דינו דהרא"ש להלכה אלא שהעתיקו בשני קצת, שלא כמב דממת להחם קיתון לרחץ בית-הסתרים כמו שכתב הרא"ש ולישיתו דרגליו לאו דוקא, אלא קמב דמתת לרחץ בית-הסתרים כמעט מים שהוחמו אפלו ביום טוב, ואולי בכונה שנה לשונו. אכן לדינא, כ"ש שם הביא בשם המש"א בנמין דחולק על הרא"ש ודעתו נמי דאולי רק לפניו דיו ורגליו המירודעה⁽¹⁷⁾, ע"ש גם ונגוה הספר אינו בדין, ואף להמחבר אין לדמות רחיצת רשות לרחיצת בית-הסתרים, דאולי סמך המחבר על הרא"ש רק החם דהוא לצורך טבילת מצוה. אמנם אחר-כך מצאנו בחרושי הנשכ"א בשבת דרעתו נמי דפניו דיו ורגליו לאו דוקא, והוא הדין שאר איברים כל שהוא רק מקצת גופו שרי ובהרא"ש. ועין בשערי תשובה כמה שקמב בשם מחוקי-ברכה להקל, וכן משמע דעת הגודע ביהודה כמהודותא תנינא ס"ב בסופו, ע"ש שם: * אין עושין מגמר וכו'.

שערי תשובה

תרגום: 1 ט"ק. 2 חתולים.

(יח) וכדאיתא לעיל בסוף סימן תקג לענין מלוי חבית מים, כן פתח מגן-אברהם. ואף דבירשיה מצד דבענינו לענין קטן מטר להוסיף אחר-כך, וכן באליה רבה מסתפק לענין זה, אף כמה אחרונים העתיקו דברי הפגן-אברהם לדינא והחמיר משה (החיי אדם), וכן מוכח בבאר הגולה⁽¹⁸⁾. ע"ש שם. ואף דבאפן זה גם בשביל גדול הנה מטר להרבות, וכדאיתא לקמן בסימן תתיב דמטר לישכאל להרבות לשכב עבדו ושפוחתו הנכנענים באותה קנדה שכתב לעצמו (אכל מסימן תקג דממלא חבית מים אף-על-פי שאין צורך אלא קיתון אחד אין רציה כל-כך, דאפשר דהכא גרע משום שמכון בקדא בשביל שניהם, נקט הרמ"א לתורות בשביל הקטן, דבגדול אף דעצם החמם הנה מטר, אכל ללא תועלת הוא, דאחר-כך הנה אסור לרחץ בהם, וכמו שכתבנו בפנים, דאפלו אם החמם הנה יש הטר לגמרי כגון לשחיה לבד, גם כן אסור אחר-כך לרחץ בהם כל גופו: (יט) אחרונים: (כ) ר"ן, שמוכחתי כן מן הגמרא, והובא בבית-יוסף: (כא) אליה רבה, וכן כתבו בחרושי הנשכ"א ותר"טב"א: (כב) הגר"א ושא"י: (כג) אליה רבה ותר"טב"א ונהר-שלום, וכן משמע במקדכי גופא, ודלא כמגן-אברהם: (כד) הגר"י: (כה) פריימגדיס מעקר הדין, ורק במקום שנהגו לאסור לא רצה להקל. וכן דעת רבי עקיבא אינר בתשובה סימן יז: ואף דיש אחרונים שמתמירין גם בזה, מפני מקום נראה דאין להחמיר, דכלאו הכי להקמ"ם ועוד כמה ראשונים עצם חמם ביום טוב לצורך רחיצה כל הגוף הוא רק דרבנן, ועל-ידי עכרם ממילא הוי שבת דשבת והוא צורך מצוה. ועין בבית-מאיר לירודעה סימן קצו דרעתו, דלהחם מים כדו להפיג צנח הוא נכר השנה לכל נפש⁽¹⁵⁾, וכעין זה מצד גם בתשובת נודע ביהודה מהדראתא תנינא סימן כה (וגם בפריימגדיס במשכחות-ונה בסימן זה מסתפק בזה), ולפי זה גם להתוספות והרא"ש מטר, אפשי על-כ"פ פנים על-ידי עכרם בנדאי חל החמיר. ומה שכתבנו שם רבי עקיבא אינר לאסר להחם ביום טוב ראשון לצורך ליל שני, משום דהא אפשר להחם לכלי יום טוב שגופא הוה חל וטבילו: (כז) וכן נראה דאין להחם עושה הענינה, מפני מקום על-ידי עכרם⁽¹⁶⁾. מפני מקום אין להחמיר⁽¹⁷⁾: (כח) דבזה אסור גבי מלוי מים. ונראה דאף בזה אין להחמיר רק קשמחם העכרם ביום טוב ראשון לצורך ליל שני, אכל קשמחם בליל שני גופא על-ידי עכרם אין להחמיר בזה:

הלכות יום טוב סימן תקיא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כד]

ואפלו טובים כן אלא שרצה למתקן יותר, שרי"ג.

[משנ"ב ס"ק כח] והוא הדין דאסור לתן ביום טוב דבר הפרימ לתוף הפנים כדי שיקריח²⁶.

26 ולשפוך שמן ריחני לתוך מים, כתב לעיל (סי' קכח ס"ק כג) שלדעת הט"ז והמג"א אסור לעשות כן, משום שמוליד בהם ריח, ולדעת הא"ר והחכם צבי מותר, כיון שאין השמן מוליד ריח במים, אלא השמן עצמו הוא זה שמדוף את הריח.

ולענין נתינת מי פה במים על מנת לשטוף בהם את פיו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' קלו) שאסור לעשות כן, מפני שבכך מוליד ריח במים. אכן דעת הגרש"ז אויערבך (ש"יכ פי"ד הע' קי), שאם לא הכין מי פה מבעוד יום יש להקל לערבם במים, מפני שמטרת העירוב אינה ליתן במים ריח אלא לדלל את המי פה כדי שיהיו בריכוז נמוך יותר.

ולגבי הנחת סבון באסלה כדי שפיץ בה ריח על ידי ירידת המים על הסבון [כשאין בזה חשש צובע, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שכ ס"ק נט)], דעת הגר"נ קרליץ (ארחות שבת ח"א פט"ו הע' צה) שמותר להניחו שם, מפני שמטרת הולדת הריח אינה אלא להעביר ריח רע, וכמו שציוד בשו"ת שאילת יעביץ (ח"א סי' מב) שבאופן זה לא נאסרה הולדת ריח [וראה שולחן שלמה שולי הגליון אות טז].

[ביה"ל ד"ה אין]

ומשליכם כדכ"ה²⁷ וכו', יש לנהר מזה ביום טוב, ויש בו משום פבוי²⁸ וכו', ולקלל ביום טוב שני, וכן נהגו לעשות²⁹ וכו', וכל זה פוקא באותן מקומות שהעולם רגילין בזה והוא דבר השעה ככל נפש³⁰.
27 וכן כשמדליק האש על ידי גפרור, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"ב פי"ג הע' מב) שיש להניחו בזהירות באופן שלא יכבה בהנחתו אלא יכבה אחר כך מאליו.

אכן באופן שאם לא יורקנו מיד תיכזה אצבעו, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני יום טוב פי"ג ס"ק ג עמ' קיז) שמותר לזרוק אף אם פסיק רישא' הוא שיכבה, כיון שהוא פסיק רישא דלא נחא ליה, שהרי אין לו שום צורך או רצון שהאש תכבה בשעת הזריקה, ויש להקל בזה במקום צער הגוף גדול הנחשב כמכשירי אוכל נפש, כמבואר ברמב"ן (תורת האדם סוף שער המיחוש), ולסמוך על כך שבעיקר הדין נפסק שמכשירי אוכל נפש דוחים יום טוב [ורק שאין מורין כן לאחרים, כמבואר בשו"ע וברמ"א לעיל (סי' תקט ס"א ו-ב)].

28 אמנם להסיר פחם המכה את אור הני, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תקיד ס"ק מז) ובשעה"צ שם (ט"ק נו) שמותר, אף על פי שנכבה בניפילתו, כיון שעושה כן לצורך הדלקת הני.

29 ובביאור החילוק בין יום טוב ראשון ליום טוב שני, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תצו ס"ק ה).

30 ולעיל בתחילת דבריו כתב שטעם המקילים לעשות ביום טוב הוא מפני שהרבה אנשים רגילים לעשות, ומשמע שאף שישנם אנשים שאינם מעשנים, מי"מ די בכך שהרבה מאנשי המקום מעשנים כדי שייחשב העישון כדבר השווה לכל נפש. אמנם במשנ"ב (ס"ק כה) משמע שדבר נחשב כשוה לכל נפש רק אם גם מי שאינו עושה אותו מי"מ מתארה לעשותו [וראה מה שכתבנו בשעה"צ לעיל (ס"ק כה)], ואילו בעישון, הרי מי שאינו מעשן אינו מתארה לכך, ואכן, כן מבואר בפני יהושע (שבת לט, ב) שאין דבר נחשב שווה לכל נפש אלא אם כן הכל נוהגים לעשותו, שהרי רחיצה אינה נחשבת שווה לכל נפש מחמת האנשים המוטעים שאינם מתרחצים, אף על פי שרוב העולם נוהגים

המשך במילואים עמוד 62

[משנ"ב ס"ק כה]

אף דיש בזה משום מכה ומקביר כ"ל, שרי, דדבר זה שנה לקל נפש הוא²⁰.

20 ולענין כיבוי גחלת מתחת קרדה כדי שלא ישרף התבשיל, כתב לקמן (סי' תקיד ס"ק ו) שאסור לעשות כן מפני שהכיבוי אינו נחשב לצורך אוכל נפש, כיון שאינו מסייע לאוכל אלא רק מונע היזק [מה שאין כן כאן שהכיבוי מתקן את האוכל], וראה מה שכתבנו שם.

[משנ"ב שם]

התם משום דאפשר מקבוע יום, שכן דרכו²¹.

21 וכן כתב לעיל (סי' תקי ס"ק ד), אמנם לעיל (סי' תקו ס"ק כה) כתב טעם אחר. והבאנו את דבריו לעיל (ס"ק כד).

[שעה"צ ס"ק לג]

וענין סימן תקו מה שכתבנו דגם שיטת הרי"ף לאו יחידא היא²².

22 ובביה"ל לעיל (סי' תקו ס"ד ד"ה כך) כתב שהרי"ן סבר כרי"ף, שכיבוי לצורך אוכל נפש אסור, ובעתה הרא"ש נשאר בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק לו]

ואסור וכו' על הגבדים²³.

23 ולהוליד בבגד ריח רע, כגון ליתן בו חומר המבריח יתושים, דעת הגר"ש וואנר (קובץ מבית לוי ח"ו עמ' ג) שאסור, אלא אם כן הריח חלש וכמעט אינו מורגש, שבוה יתכן שיש להקל.

ונתינת בושם על הגוף הגורמת שיוולד ריח גם בבגדים, דעת הגר"נ קרליץ (עם מקדשי שביעי ח"ב פי"ג סי"ט) שהיא מותרת. אך אם עושה כן כדי שיהיה ריח אף בבגדים, דעת הגר"ח קניבסקי (שם הע' 30) שאסור ליתנו ולענין הולדת ריח בגוף האדם ובשערותיו, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' שכב ס"ק יח).

[משנ"ב שם]

מקר להחזירו, דאינו מריח יותר בשביל כף²⁴.

24 ואם לא היה האתרוג מונח בבגד מעולם, ואין לו מקום שמור אחר להניחו בו את האתרוג, כתב לקמן (סי' תרנח ס"ק ז) שיתכן שיכול להניחו בבגד, כיון שיש לסמוך בשעת הדחק על הפוסקים שטוברים שאין איסור הולדת ריח כשאינו מכין שיוולד ריח בבגד.

אמנם לגבי מי שמניח פלפלין בתוך בגד ודך אותם, כתב לעיל (סי' שכא ס"ק כה) שאף על פי שבתחילה החמיר בזה הט"ז, מי"מ נראה שלבסוף חזר בו והקל, משום שאינו מכין להולדת הריח [אף כשאינו שעת הדחק].

[משנ"ב ס"ק לז]

שהמוליד דבר תנש קרוב הוא לעושה מלאכה תנשה²⁵.

25 ולקמן (סי' תרנח ס"ק ז) ביאר, שהולדת ריח בבגד נחשבת כתיקון כלי.

מילואים הלכות יום טוב סימן תקן

המשך מעמוד 252

(ס"ק ז) שכתב שאסרו חכמים ביריה בכלי שהדרך לברור בו עבור ימים רבים, משום שנראה כבורר לצורך מחוץ.

(22) ולעיל (סי' שיח ס"ק פ) הביא את מחלוקת הפוסקים האם צירוף אסור מדאורייתא או מדרבנן, ולא הכריע בדבר.

[ביה"ל ד"ה א]ן

משום דעושה אותה ליומא⁽²³⁾.

(23) וכן כתב להלן (ס"ד ד"ה מותר וס"ז ד"ה את). ומשמע שנקט כדעת השריע הרב המובאת בביה"ל לעיל (סי' י"ד הבורר). שמותר לברור גם באופן שהדרך לברור בו בחול, כל שאין הדרך לברור באותו אופן עבור ימים רבים, אך לפי החיי אדם שהביא שם (ואף נקט דבריו במשניב לעיל (סי' תקו ס"ק א)). הסבור שאסור לברור ביום טוב בדרך הברירה שעושים בימות החול, לכאורה אין היתר לסגן במסגרת ביום טוב. אכן, ביאר הגר"ן קרליץ (חוט שני שני יום טוב פט"ז ס"ק ב עמ' קל) שיתכן שסינין אסור משום הרקדה, וגרר מרקד שונים מגרר ברור, ובשינוי שנעשה בריקוד יש להקל אף לפי החיי אדם. ובספר נטעי גבריאל (יום טוב ח"א פ"ה הע' א) ביאר, שלא אסר החיי אדם לברור בדרך שרגילים לברור בה, אלא כשיש אפשרות לברור באופן אחר, כגון לברור פיזורי מנות או צרור מקמח, שאפשר לעשות כן על ידי הרקדה (נחשבת כשינוי, כמבואר בשעה"צ (סי' תקו ס"ק ב)). אך כשאין אפשרות אחרת, כגון במשמרת, מותר לברור בדרך הרגילה, כיון שמלאכת ברור הותרה ביום טוב, כמבואר בביה"ל (וראה חיי אדם כלל פב ס"ב).

[ביה"ל ד"ה אב]ל

דקמים או משיקה אין להקל⁽²⁴⁾ וכו', אָקל קמחם שהיא קלי לא שיקן זה⁽²⁵⁾.

(24) והחזיקא (א"ר"ח סי' נ ס"ק ח) כתב, שיתכן ששאר משקין אינם גורמים לצירוף, ואם כן דינם כחודל ולא כמים.

(25) וכן מבואר בדבריו לעיל (סי' שיח ס"ק פ), שכתב שהטעם שהותר לתת מים במיחם רותח, אף על פי שגורם בכך לצירוף, הוא משום שמלבד שאינו מתכוין לצרף, גם אין הצירוף 'פסיק רישא' (ולא התירו מחמת הטעם שאינו מתכוין לצירוף בלבד).

[משנ"ב ס"ק יז]

הא אָפְשֵׁר לְעִשׂוֹתוֹ מֵאֲתוֹמְלוֹ⁽¹⁸⁾ וְאֶסְרֵהוּ מִדְּרַבְּנָן⁽¹⁹⁾.

(18) אמנם, לעיל (סי' תקו ס"ק כה) כתב שהטעם שאין במיתוק חרדל בגחלת של עץ היתר משום צורך אוכל נפש (כשם שהותר שם להניח בשל ער גבי גחלים, אף שנכבות על ידי כך), הוא משום שהחרדל ראוי לאכילה גם בלא מיתוק, והמיתוק נעשה רק לשם פינוק ועינוג (וראה שעה"צ (ס"ק יב)). ועוד, שכיון שאפשר למתקן אף בגחלת של מתכת, והוא האופן הראוי והמצוי יותר, לכך אין במיתוק בגחלת של עץ משום צורך אוכל נפש (וראה ביה"ל שם (ס"ד ד"ה כך)).

(19) אכן, בשעה"צ לעיל (סי' תצה ס"ק יב) כתב שלדעת רש"י (ביצה כג, ב) וחס"י (מגילה ז, ב) מלאכה שזיהא אפשר לעשותה מערב יום טוב, אסור לעשותה ביום טוב מדאורייתא, והבגדי ישע חשש לדבריהם.

[שעה"צ ס"ק יב]

דְּעַל-יְדֵי שְׁנֵי מְקָר אֶפְלוּ הֵינָה אָפְשֵׁר לְעִשׂוֹת כֵּן מִקְבָּר⁽²⁰⁾.

(20) ולהמתין לכתחילה לעשותו ביום טוב על ידי שינוי, כתב במשנ"ב לעיל (סי' תצה ס"ק ז) שהמג"א התירו, והבגדי ישע פקפק בזה.

[משנ"ב ס"ק טו]

הַתִּירוּ מִשּׁוֹם שְׁמִתָּת יוֹמֵי-טוֹב⁽²¹⁾ וכו', אֵין לְהִקְלֵל קְנָה⁽²²⁾.

(21) אמנם, לענין עשיית גומא בשעת לקיחת עפר עבור כיסוי דם היה ועוף שנשחטו ביום טוב, שאינה אסורה אלא מדרבנן משום שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה, והיא אף נעשית לצורך מצוה, לא כתב לעיל (סי' תצה ס"ק עג) שמותר אלא רק בדיעבד כשכבר עבר ושחט (משום מצות כיסוי הדם), ומפני שהוא גם מקלקל.

ומבואר, שהיה זה של צורך שמחת יום טוב באיסור דרבנן, הוא אף כשאפשר למתקן את החרדל בגחלת (של מתכת) מבעוד יום, כמבואר לעיל (ס"ק יד). אכן, לענין סינון החרדל, שאף הוא אינו אסור אלא מדרבנן (כמבואר לעיל (ס"ק יא)), ואפשר לעשותו מבעוד יום (כמבואר לעיל (ס"ק יב)), כתב השריע כאן שאסור לעשותו ביום טוב. וראה לעיל

הלכות יום טוב סימן תקיא

המשך מעמוד קכט

מעשנים, ולפיכך קשה לאסור עישון ביום טוב, אלא שבעל נפש ראוי שיחמיר בדבר. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"א פ"כ תשובה ב) שאף בזמנינו מותר לעשן ביום טוב, ואף אם אין לאדם צורך גדול בכך, יש להקל מחמת שנהנה הנאה מועטת (וראה בהגהה שם, שמי"מ הגר"ב"צ אבא שאל עצמו נמנע מעישון ביום טוב). וכן דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"י"ב עמ' מז), שלפי הדעות המובאות בביה"ל שהתירו לעשן ביום טוב, אין הדבר אסור אף בזמנינו. [אכן בזמנינו שניין המניעה מעישון נכנס יותר לתודעת הציבור הן מצד חוקי המדינות והן מצד מחקר הרפואה, ומתמעטים ציבור המעשנים, יש לדון בדעת גדולי הפוסקים שהתירו העישון בזמננו].

ולענין עישון ביום טוב שני בזמנינו, דעת הגר"ן קרליץ (שם) שאסור הדבר, ודעת הגר"ש אלישיב (מבקשי תורה יום טוב עמ' תנד (יח)) שהמיקל יש לו על מי לסמוך, אלא שבמשך השנים מתמעטים המעשנים, ובזמן שיהיה ניכר שהמעשנים הם מיעוט שבמיעוט, ייאסר העישון אף ביום טוב שני (וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תצה ס"ק ז)). ולענין מחיקת האותיות הכתובות על הסיגריה על ידי העישון, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' שמ ס"ק יז).

[ולענין עישון בימות החול, ראה מה שכתב החפץ חיים בספר לקוטי אמרים פי"ג, ובספר זכור למרים פכ"ג, שאין לעשן מכמה טעמים].

ומקפידים לעשותה, ובשו"ת כתב סופר (א"ר"ח סי' סו) הביא דבריו. ומטעם זה, כתבו הפני יהושע והכתב סופר, שלכאורה עישון אסור ביום טוב, שהרי אינו שוה לכל נפש והרבה בני אדם נמנעים ממנו. והוסיף הכתב סופר, שכיון שרוב הנשים אינן מעשנות, וכמו כן הרבה אנשים אינם מעשנים, אם כן המעשנים בעולם הינם המיעוט [וכן כתב השלחן הטהור (סי' רי ס"ק ב) לאסור למעשה מטעם זה]. אכן כתבו טעם להתירו עישון ביום טוב, מפני שהוא מסייע לעיכול האוכל ומתעיל בכך לבריאות, ובריאות נחשבת דבר השוה לכל נפש, כיון שכל אנשי העולם עושים מעשים עבור בריאות גופם.

ודעת החזו"א (דינים והנהגות פ"ח אות ה), שאין לעשן ביום טוב, ההוסיף (ארחות רבנו ח"ב עמ' קו), שמתעם זה אסור לטלטל את הסיגריות, מפני שדינן כמקוצה.

וכן כתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ב סי' לב, הערות כתובות ז, ב) שבזמנינו אסור לעשן ביום טוב, שהרי התברר שהעישון אינו מועיל לבריאות אלא מוזיק לו, ולכן אין להתירו את הדבר על פי דברי הפני יהושע, וכן דעת הגר"ן קרליץ (חוט שני יום טוב פ"א אות ב), וכן צידד הגר"ש איערברך (שרית מנחת שלמה ח"ב סי' י וסי' נח אות ו).

מאידך, בשו"ת אגרות משה (א"ר"ח ח"ה סי' לד) כתב שאף בזמנינו נחשב העישון כדבר השוה לכל נפש, כיון שאנשים רבים בעולם

